

מסכת נדרים דף ה בקיצור

• (דף ד-ה:) סיכום בדברי שמואל

קושית הגמרא	אמר שמואל, בכולן עד שיאמר שאני אוכל לך, שאני טועם לך
ברייטא שנייה דתני איפכא, ועוד ברייתא ראשונה וברייטא שנייה דתני אסור אסור, דמשמע מודרני לחוד אסור?	1. דוקא כשסיים שאני אוכל לך, אסור, אבל מודרני ממך לחוד, לא משמע איסור כלל, ואפילו יד שאינו מוכיח לא הוי
תנן הריני עליך ואת עלי חרם, שניהן אסורין, הוא סתמא הריני עליך (מודרני ממך), הוא אסור וחבירו מותר?	2. דוקא כשסיים שאני אוכל לך, הוא אסור וחבירו מותר, אבל מודרני הימך (ממך) לחוד, שניהם אסורים
לא הוה ליה לשמואל לסתומיה מילתא, דעכשיו משמע דקאי אלישנא דתנא תנא בהדיא, דהיינו הימך (ממך), ומשמע דמחלק שמואל בהימך?	3. דוקא כשסיים שאני אוכל לך, הוא אסור וחבירו מותר, בין שאמר לך ובין שאמר הימך (ממך) אבל כשלא סיים, תלוי אם אמר מודרני הימך, הוא אסור וחבירו מותר, משא"כ אם אמר מודרני לך, שניהם אסורים
אי הכי לימא שמואל הכי, אם לא אמר שאני אוכל לך, אסור אפילו בהנאה	4. דוקא כשסיים שאני אוכל לך, הוא דאינו אסור אלא באכילה אבל אמר מודרני ממך לחוד, אסור אפילו בהנאה
ולכא לאקשווי מברייטא דתני אסור אסור, די"ל דלעולם מודרני ממך לחוד הוי יד שאינו מוכיח, ולכן שמואל אליבא דמשנתנו סבר ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים, והברייטא אליבא דמ"ד הויין ידים	1. לעולם כדאמרין מעיקרא, דוקא כשסיים שאני אוכל לך, אסור, אבל מודרני ממך לחוד, לא משמע איסור כלל,

• (דף ה.) סיכום בדברי ר' יוסי בר' חנינא

קושית הגמרא	ר' יוסי בר' חנינא
תנן הריני עליך ואת עלי חרם, שניהן אסורין, הוא סתמא הריני עליך (מודרני הימך/ממך), הוא אסור וחבירו מותר?	1. מודרני הימך (ממך), שניהם אסורים
	2. מודר אני לך, שניהם אסורים מודרני הימך (ממך), הוא אסור וחבירו מותר

• (דף ה.) סיכום למסקנת הגמרא לשמואל בענין מודרני ממך לחודיה

מודרני הימך (ממך)	משנה	ברייטא	משנה עם הברייטא
ר"ן	בדיבורא לא מיתסר	בדיבורא אסור	מחלוקת
ר"ב בשם ואיכא מאן דאמר	באכילה אינו אסור	בדיבורא אסור	אין כאן מחלוקת

מסכת נדרים דף ה.

- (דף ד:) האומר לחבירו מודר אני לך...

משנה דף ב. - האומר לחבירו,	
מודרני ממך, מופרשני ממך, מרוחקני ממך, שאני אוכל לך, שאני טועם לך, אסור	
גמרא דף ד: - אמר שמואל,	
בכולן, דהיינו מודרני, מופרשני, מרוחקני דמתניתין, עד שיאמר שאני אוכל לך, שאני טועם לך,	דהכי קתני, מודרני ממך שאני אוכל לך, או מודרני ממך שאני טועם לך, וכן במופרשני ומרוחקני
כלומר דמתניתין חדא קתני, ושאני אוכל אמודרני ומופרשני ומרוחקני קאי, דאי לאו הכי, אם אמר מודרני ממך ולא סיים שאני אוכל לך, לא משמע איסור כלל, ואפילו יד שאינו מוכיח לא הוי	

- (דף ד:) מיתיבי...

מיתיבי (ברייתא ראשונה)	והתניא איפכא (ברייתא שניה)
מודר אני ממך, מופרשני ממך, מרוחקני ממך, הרי זה אסור,	שאני אוכל לך, שאני טועם לך, אסור,
שאני אוכל לך, שאני טועם לך, הרי זה אסור	מודרני ממך, מופרשני ממך, מרוחקני ממך, הרי זה אסור
קושית הגמרא מברייתא ראשונה - בשלמא מתניתין לא קשיא עליה דשמואל, דכיון דלא תני בה אלא חד אסור, איכא למימר דסיפא פירושא דרישא, אבל ברייתא דקתני אסור אסור, משמע ליה דמילי מילי קתני, דאי לא, לא לימא אסור עד הסוף, וא"כ קשיא לשמואל דאמר מודרני ממך אינה נדר עד שיאמר שאני אוכל לך, ובברייתא נאמר דמודרני ממך בלא שאני אוכל לך הוי נדר?	
ומתרץ הגמרא ה"ק בד"א באומר שאני אוכל לך שאני טועם לך, ומש"ה שייך למיתני אסור באמצע דבריו, ולעולם בברייתא נמי חדא קתני, ולקמן פריך א"כ אסור בסוף למה לי, ובדין הוא דליקשי ליה הכי מיד, אלא דעדיפא מינה מקשה ליה לפום סברא דמקשה	
קושית הגמרא מברייתא שניה - והתניא איפכא שאני אוכל לך שאני טועם לך, אסור, מודרני וכו' אסור, דקתני אסור אסור, משמע ליה דמילי מילי קתני, דאי לא, לא לימא אסור עד הסוף, וכאן ליכא למימר דסיפא פירושא דרישא, ובד"א קתני דומיא דאידיך, דבשאני אוכל לך, ליכא מאן דפליג, דלכ"ע שאני אוכל לך הוי נדר ולא צריך מודרני ממך, וא"כ קשיא לשמואל דאמר מודרני ממך אינה נדר עד שיאמר שאני אוכל לך, ובברייתא נאמר דמודרני ממך בלא שאני אוכל לך הוי נדר?	
ומתרץ הגמרא ה"ק וכבר אמר מודרני ממך, וקמ"ל דאע"ג דכבר אמר מודרני ממך, צריך לומר שאני אוכל לך, דאי לא, לא מיתסר	

מסכת נדרים דף ה.

• (דף ד:) אי הכי, היינו רישא...

קושית הגמרא - אי הכי היינו ברייתא ראשונה, דאי אמרת בשלמא דבמודרני לחוד אסור, משום הכי שני האי תנא ונקט מודרני בסיפא, כי היכי דלא נטעי למימר דחדא קתני, ובד"א קתני, ואע"ג דאידך תנא לא חש דנטעי בהכי, האי תנא רצה לבאר יותר,
אלא אי אמרת דחדא מילתא קתני, הוה ליה להאי תנא נמי למיתני כאידך תנא, וטפי שייך למיתני בד"א מלמתי וכבר אמר?
ועוד, אם חדא קתני, יש להקשות על ברייתא ראשונה וברייתא שניה, דלא היה למיתני אסור בסוף?

• (דף ד-ה:) אלא אמר שמואל...

אלא ה"ק שמואל, דודאי שמואל גופיה מודה דהנך מתנייתא מילי מילי קתני, דבכל חד מתסר,	
אלא מיהו קאמר דמתניתין חדא קתני, דאי מילי מילי קתני, היכי תני בחד אסור דלא שו, דבמודרני ממך, שניהם אסורין, ובשאיני אוכל לך, הוא אסור וחבירו מותר,	
בשלמא מתנייתא קתני אסור אסור, ומשמע שפיר דכל חד וחד כדיניה, אלא מתניתין, אי מילי מילי נמי קתני, אסור אסור ה"ל למתני, אלא ודאי חדא קתני, והוא אסור וחבירו מותר, ומש"ה קאמר שמואל דהאי דינא ליתא אלא באומר נמי שאני אוכל לך, אבל מודרני ממך לחוד, שניהם אסורין	
קושית הר"ן	תירוץ של הר"ן
ואיכא למידק לפום סברא דמקשה דמתניתין מילי מילי קתני, היכי קאמר שאני אוכל לך אסור, דמה נפשך, אי דאמר בהדיא קונם שאני אוכל לך, נדר גמור הוא ולא יד, ובמתניתין קתני לה גבי ידות, ואי דלא אמר קונם, דילמא דאכילנא משמע ולא מיתסר כלל?	י"ל דלעולם דלא אמר קונם, וכ"ת נימא דאכילנא קאמר, א"כ מאי לישנא דשאני אוכל לך, אוכל לך הוה ליה למימר, אלא ודאי כיון דקאמר שאני אוכל, ה"ק מה שאני אוכל, משלך יהא איזה דבר, ומאי ניהו, קונם
ומשום האי תנא ליכא לאקשוויי אמאי אמרינן דהוי יד לנדר ולא אמרינן דלהוי יד לשבועה,	משום דשאני משמע שהוא מזכיר החפץ, דהיינו מה שיאכל, וכי האי גוונא שייך בנדר ולא בשבועה
וא"ת תינח למאן דגריס במתניתין שאני בלא יו"ד, אבל למאן דגריס שאני ביו"ד קשיא, דאי לא הזכיר קונם, נימא דיד הוא לשבועה ולא לנדר, דהאי לישנא דשבועה מיסר נפשיה, ואי בשהזכיר קונם, נדר הוא ולא יד, והיכי תני ליה גבי ידות?	י"ל לעולם בשהזכיר קונם, ואפ"ה כיון דאמר ליה בלשון שבועה, דהיינו שאני, שהוא מיסר נפשיה, הוה ליה יד לנדר, ולא נדר גמור, דנדר שאמרו בלשון שבועה הכי דיניה (צ"ע שהר"ן אליבא דרמב"ן שהובא בר"ן דף ב: ולא כדבריו שם)

מסכת נדרים דף ה.

- כי הא דאמר ר' יוסי בר' חנינא...

דאמר ר' יוסי בר' חנינא, מודרני הימך (ממך), שניהם אסורים,
משום דמשמע מודר אני ונכסי ממך ומנכסיד, הלכך כיון דבכלל אני הוו נכסים, על כרחיך חבירו נמי אסור בו, דאי לא, נכסים לאו בני אתהנווי מחבירו נינהו

- תנן...

משנה דף מ:	קושית הגמרא	תירוץ של הגמרא
הריני עליך חרם, המודר אסור	אבל המדיר לא, ואמאי, נימא דעליך נמי כולל חבירו ונכסיו, וכיון שכן, אף המדיר ליתסר, דאי לא, נכסי חבירו לאו בני אתהנווי מיניה נינהו?	אה"נ, אלא דהכא במתניתין כגון דפריש ואת עלי לא
את עלי חרם, הנודר אסור	אבל מודר לא, ואמאי, נימא דעלי כולל נמי עצמו ונכסיו, וליתסר מודר, דאי לא, נכסי ידידה לאו בני אתהנווי מיניה נינהו?	אה"נ, אלא דהכא במתניתין כגון דפריש ואנא עלך לא
הריני עליך ואת עלי, שניהן אסורין	קושית הגמרא - הא מדקתני סיפא הכי, יש לדייק בזה הוא דשניהם אסורין, הא סתמא, הוא אסור וחבירו מותר, ושלא כמו שאמרנו בר' יוסי בר' חנינא?	

- אלא הכי אתמר דר' יוסי בר' חנינא...

מודר אני לך, שניהם אסורין,	מודרני הימך (ממך), הוא אסור וחבירו מותר,
דלך משמע לך, כלומר נכסי אסורין לך, ומשמע משלך,	משא"כ בהימך דלא משמע הכי,
וקס"ד השתא דשמואל הכי דייק מתניתין, דכיון דלא תנן אלא חד אסור, ודאי חדא קתני, וכיון דחדא קתני, על כרחיך הימך דרישא לאו דווקא, דה"ה בלך, דכיון דמסיים מילתיה ואמר שאני אוכל, אפילו אם אמר לך, לא משמע דשניהם אסורין, אלא דהוא אסור וחבירו מותר, ומשום הכי קאמר שמואל האי דקתני תנא דבמודרני, בין דאמר הימך בין שאמר לך, הוא אסור וחבירו מותר, דוקא כשאמר שאני אוכל ושאיני טועם, אבל אי לא סיים שאני אוכל לך, לא שוו הימך ולך, דבלך, שניהם אסורין	
קושית הגמרא - ליכא למימר דכוונת שמואל הכי, דכשאמר לך ולא סיים שאני אוכל לך, שתיהן אסורין, וכשאמר הימך (ממך), הוא אסור וחבירו מותר, דהא מתניתין הימך (ממך) תנן, ואע"ג דודאי קושטא קאמר שמואל דלתנא דמתניתין לא שני ליה בין הימך ולך, כיון דמסיים שאני אוכל לך, מ"מ לא הוה ליה לשמואל לסתומיה מילתא, דעכשיו משמע דקאי אלישנא דתנא תנא בהדיא, דהיינו הימך, ומשמע דמחלק שמואל בהימך?	

מסכת נדרים דף ה

- אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר...

אלא הכי קאמר שמואל	
טעמא דסיים דבריו ואמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך, הוא דאין הוא אסור אלא באכילה,	הא מודרני ממך לחוד אסור אפילו בהנאה, דידים שאינן מוכיחות הויין ידים, ומשום הכי אסור אפילו בהנאה
קושית הגמרא - אי הכי לימא שמואל הכי, אם לא אמר שאני אוכל לך, אסור אפילו בהנאה,	
כלומר, היכי קאמר שמואל עד שיאמר ** ,דמשמע דאי לא אמר הכי, לא מיתסר, אדרבה אי לא אמר הכי, מיתסר טפי, והוה ליה לפרושי ולמימר הכי ***	
** דאמר שמואל "בכולן עד שיאמר שאני אוכל לך", דמשמע דאין אסור עד שיאמר שאני אוכל לך	
*** ובדין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים, דהוה ליה לאקשוויי הכי, אלא דעדיפא מינה אקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה	

- אלא הכי איתמר...

לעולם כדאמרינן מעיקרא, דאמר שמואל דטעמא דאמר שאני אוכל לך, שאני טועם לך, הוא דאסור,	
אבל אמר מודרני הימך (ממך), ולא סיים שאני אוכל לך, מותר, מאי טעמא, משום דלא משמע דאמר אסור, דהוה להו ידים שאין מוכיחות, ולא הויין ידים, דדילמא מודרני הימך, דלא משתעינא (דיבורא) בהדך משמע, ומפרשני ממך, דלא עבידנא עמך משא ומתן משמע, ומרוחקני ממך, דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע,	
ואפילו בדיבורא נמי לא מיתסר, דלא ידעינן אי להנאה איכוין, אי לדיבורא איכוין, ולכל חד וחד הוה להו ידים שאין מוכיחות,	
וכיון דטעמא דשמואל משום דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים, ליכא למפרך עלה מברייטא, דכיון דפלוגתא דתנאי הוא אי הויין ידים אי לא, איכא למימר דתנא דברייטא סבירא ליה דהויין ידים, ושמואל דייק ממתניתין דלא הויין ידים,	
דלעיל כי פרכינן מברייטא, היינו משום דהוה סבירא לן דאפילו ידים נמי לא הוי	
ואיכא מאן דאמר דבמודרני הימך, אפילו לשמואל אסור לאשתעוויי בהדיה, ובמפרשני אסור למעבד משא ומתן בהדיה, ובמרוחקני אסור למיקם בד' אמות דיליה, והיינו אסור דברייטא,	
ושמואל דאמר שאינו אסור עד שיאמר שאני טועם לך, אאכילה קאי, לומר דלא מיתסר באכילה עד שיאמר שאני אוכל לך, שאני טועם לך, אבל לעולם אסור בדיבורא	